

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 217/03-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Auxta na neverejnom zasadnutí 28. apríla 2004 vo veci sťažnosti J. P. V. K. SROS, spol. s r. o., Dolný Kubín, zastúpenej advokátom JUDr. V. K., D. K., ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Dolný Kubín v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cb 305/99, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. P. V. K. SROS, spol. s r. o., Dolný Kubín na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Dolný Kubín v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cb 305/99 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Dolný Kubín p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cb 305/99 konal bez zbytočných prietáhov.

3. J. P. V. K. SROS, spol. s r. o., Dolný Kubín p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je jej

Okresný súd Dolný Kubín p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Dolný Kubín j e p o v i n n ý uhradiť J. P. V. K. SROS, spol. s r. o., Dolný Kubín trovy konania v sume 8 796 Sk (slovom osemtisícšesťdesiatšesť slovenských korún) na účet právneho zástupcu sťažovateľky JUDr. V. K., D. K., do 15 dní od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 217/03-13 z 26. novembra 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť J. P. V. K. SROS, spol. s r. o., Dolný Kubín (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cb 305/99.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril okresný súd písomným stanoviskom sp. zn. Spr. 91/04 zo 4. februára 2004 nasledovne: „*Musím konštatovať, že vo veci nebolo zo strany súdu po celú dobu konané plynulo, čo však bolo spôsobené jednak častými a dlhodobými pracovnými neschopnosťami JUDr. M. S. a čiastočne aj nečinnosťou účastníka na strane odporcu.*“

Právny zástupca sťažovateľky písomne reagoval na vyjadrenie okresného súdu podaním z 12. februára 2004, v ktorom uvádza: „Bývalý sudca Okresného súdu v Dolnom Kubíne JUDr. M. S. vykonával v dobe podania návrhu a do roku 2003 aj funkciu predsedu Okresného súdu v Dolnom Kubíne, teda bolo v jeho právomoci organizovať činnosť súdu tak, aby aj vzhľadom na prípadné obmedzené možnosti počtu sudcov bola efektívna a prejednávané veci boli vybavované bez prieťahov. Navyiac práceneschopnosť sudcu vznikla až v roku 2003. Sťažovateľ má za to, že ustanovenia O. s. p. umožňovali sudcovi konať vo veci aj napriek tomu, že odporca bol v konaní nečinný a neprodukoval dôkazy, prípadne sa vyhýbal účasti na pojednávaní. Odporca sa mohol dať v prejednáwanej veci zastúpiť advokátom alebo komerčným právnikom. Navyiac v konaní sa riešila otázka zaplatenia ceny za dielo, pričom súd mal v preberacom protokole o odovzdaní stavby preukázané, že účastníkmi bola odsúhlasená cena diela tak, ako bola uvedená v žalobe, iné dôkazy preukazujúce dôvodnosť žaloby a opodstatnenosť nároku.“

II.

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti, jej príloh, vyjadrení účastníkov konania a spisu okresného súdu ústavný súd zistil nasledovný priebeh konania:

- 30. septembra 1999 bola okresnému súdu doručená žaloba sťažovateľky (v konaní pred okresným súdom žalobcu) „o zaplatenie 1 442 428,70 Sk s prísl.“,
- 4. mája 2000 vyzval okresný súd sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku,
- 23. mája 2000 sťažovateľka zaplatila súdny poplatok,
- 8. novembra 2000 okresný súd pojednávanie odročil z dôvodu neprítomnosti žalovaného, ktorý neúčast' na pojednávaní ospravedlnil,
- 13. decembra 2000 okresný súd pojednávanie odročil z dôvodu neprítomnosti žalovaného, ktorý neúčast' na pojednávaní ospravedlnil,
- 6. augusta 2001 na pojednávaní okresný súd vypočul právneho zástupcu sťažovateľky a taktiež zástupcu žalovaného; pojednávanie bolo následne odročené na neurčito za účelom vyžiadania si písomných dokladov od sťažovateľky (stavebného povolenia) a od žalovaného (stanov občianskeho združenia žalovaného) a ďalších listín (listiny ohľadne toho, kto je

štatutárnym orgánom, písomnej ponuky na vykonanie prác od sťažovateľky a dôkazov o platbách, ktoré žalovaný previedol v prospech sťažovateľky, resp. iných subdodávateľských firiem),

- 16. októbra 2001 urgoval okresný súd žalovaného, aby predložil listinné dôkazy,
- 16. novembra 2001 okresný súd opätovne vyzval žalovaného, aby predložil listinné dôkazy,
- 30. júla 2003 okresný súd nariadil pojednávanie na 8. október 2003; 23. septembra 2003 pojednávanie odročil na neurčito z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu,
- 21. októbra 2003 okresný súd nariadil pojednávanie na 15. december 2003; účastníkom konania 27. októbra 2003 oznámil, že sa odročuje na neurčito z dôvodu zaslania spisového materiálu ústavnému súdu (spisový materiál bol ústavnému súdu doručený 31. októbra 2003, okresnému súdu vrátený 18. novembra 2003),
- pojednávanie nariadené na 15. marec 2004 bolo z dôvodu školenia zákonnej sudkyne odročené a bol nariadený nový termín pojednávania na 17. máj 2004.

III.

Sťažovateľka namietala porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy z dôvodu zbytočných prietáhov v súdnom konaní v procesnom postavení žalobkyne.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy konštantne vychádza z toho, že „účelom práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pričom k naplneniu tohto práva zásadne dochádza až právoplatným rozhodnutím“ (II. ÚS 114/02, I. ÚS 27/03, IV. ÚS 92/03), čo v celom rozsahu uplatňuje vo veci sťažovateľky, predmetom ktorej je zaplatenie 1 442 428,70 Sk „z titulu nezaplatenia časti ceny za vykonané dielo“.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, a ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 20/02, IV. ÚS 92/03) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú faktická a právna zložitosť veci (1), správanie účastníka konania (2) a postup samotného súdu (3).

1) Preskúvaním doterajšieho priebehu konania vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 1 Cb 305/99 ústavný súd zistil, že jeho predmetom je návrh na zaplatenie finančnej čiastky z titulu ceny diela (úhrada časti ceny diela za vykonanú prácu na základe zmluvy o dielo). Ústavný súd zo skutočností uvádzaných okresným súdom ani z obsahu spisu nezistil v súčasnom štádiu konania takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o takej faktickej a právnej zložitosti predmetnej veci, ktorá by mohla negatívne ovplyvniť doterajší priebeh konania. Faktickú a právnu zložitosť veci nenamietal ani okresný súd vo svojom vyjadrení zo 4. februára 2004.

2) Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu označeného práva s'ťažovateľky. Ústavný súd konštatuje, že s'ťažovateľka sa nepodieľala na zbytočných priet'ahoch v konaní a neprispela k dĺžke konania.

3) Tretím kritériom, na základe ktorého ústavný súd hodnotil, či v namietanom konaní došlo ku zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu. Ústavný súd vyhodnotil činnosť okresného súdu v obdobiach:

- od 30. septembra 1999 (podanie žaloby) do 6. augusta 2001 (pojednávanie),

- od 16. novembra 2001, keď okresný súd opätovne vyzval žalovaného na predloženie listinných dôkazov, do 21. októbra 2003 (nariadenie pojednávania).

Ústavný súd z obsahu sťažnosti, jej príloh a z predloženého spisu zistil, že činnosť okresného súdu a úkony ním vykonané v čase od podania žaloby (30. septembra 1999) do 6. augusta 2001 (22 mesiacov), keď súd vo veci prvýkrát pojednával, možno hodnotiť ako neefektívnu činnosť okresného súdu, ktorá nesmerovala k rozhodnutiu vo veci samej. V tomto období okresný súd dvakrát odročil nariadené pojednávania (8. novembra 2000 a 13. decembra 2000) z dôvodu neúčasti žalovaného. Na prvom pojednávaní vo veci, ktoré sa konalo 6. augusta 2001, uložil okresný súd žalovanému povinnosť predložiť v stanovenej lehote označené listinné dôkazy.

K zbytočným priesťahom okresného súdu v predmetnom konaní, ktoré nesmerovalo k rozhodnutiu vo veci samej, došlo v období od 16. novembra 2001, keď okresný súd opätovne vyzval žalovaného na predloženie listinných dôkazov, do 21. októbra 2003 (23 mesiacov), keď okresný súd nariadil pojednávania na 15. december 2003, ktoré bolo neskôr odročené z dôvodu zaslania spisového materiálu ústavnému súdu. V tomto období okresný súd síce nariadil 30. júla 2003 pojednávania na 8. október 2003, toto však odročil z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu.

Postup okresného súdu síce sťažovala nedisciplinovanosť žalovaného, pokiaľ ide o účasť na pojednávaniach, predkladanie požadovaných informácií a podkladov potrebných na rozhodovanie. Príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku však dávali okresnému súdu procesné prostriedky, ako sa s touto nedisciplinovanosťou vyrovnáť. Okresný súd ich však nevyužil.

Z uvedených skutočností vyplýva, že postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu § 6 a § 100 ods. 1 OSP tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ústavný súd zistil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cb 305/99 boli spôsobené prieťahy v celkovej dĺžke 45 mesiacov.

So zreteľom na uvedené ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v zmysle ustanovenia čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie má povahu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa ods. 5 citovaného zákonného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 200 000 Sk. Svoju žiadosť odôvodňovala doterajšou dĺžkou konania od roku 1999, ujmov spôsobenou neistotou v súvislosti s uplatnením jej nárokov, ako aj znížením jej dôveryhodnosti z dôvodu dlhotrvajúcej evidencie nezaplatenej a ťažko vymožiteľnej pohľadávky v účtovníctve.

Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde a prihliadal na všetky okolnosti zakladajúce porušenie uvedeného základného práva sťažovateľky.

Vychádzajúc z uvedeného, pozície sťažovateľky, princípu spravodlivosti a potreby zavŕšenia ochrany jej základných práv, ako aj z konkrétnych okolností tohto prípadu

ústavný súd dospel k názoru, že primerané finančné zadost'učinenie vo výške 40 000 Sk je dostatočnou satisfakciou spojenou s porušením základných práv s'ťažovateľky.

Ústavný súd rozhodol priznať úhradu trov konania s'ťažovateľke, aplikoval ustanovenie § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Pri určení výšky trov konania vychádzal ústavný súd z ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“), podľa ktorého vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je oceniteľný peniazmi, odmena za jeden úkon právnej služby je jedna tretina výpočtového základu.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky výpočtovým základom je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka. Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2002 dosahovala priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky výšku 12 811 Sk.

Ústavný súd priznal s'ťažovateľke úhradu za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie vecí a s'ťažnosť), každý v hodnote 4 270 Sk [§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky]. Ďalej ústavný súd priznal právnenmu zástupcovi s'ťažovateľky dvakrát náhradu režijného paušálu po 128 Sk [§ 19 vyhlášky], t. j. spolu 8 796 Sk.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. apríla 2004